

Komentarji

Metelica krvavega načetka

Eni poteka dvajset let, kar je bilo svetovna vojna, ki je razdelila svet na dva dela. Dvajset milijonov ljudi, ki so bili v vojni, so danes razburja ves svet s svojimi posledicami.

Mednarodni kapitalizem, ki je bil odgovoren za to najhujšo katastrofo človeštva v zgodovini, se je zdaj v svetovno vojno tak udeležil, da se ni videti nobenega konca, da bi ga prebolel. Kapitalizem se je hotel za vojno udeležiti in razširiti delokrog svojih aktivnosti, namesto tega pa je pokobil hrbtnico.

Monarhije v Evropi, ki so se ponasale, da bodo "več" kot pokonci, cela vrsta dinastij, ki so trdile, da izhajajo iz samokapitalističnega sistema, o katerem so se zdaj, da je sezidan na skalah, kar ni več.

Podjetniki so zavrgli obe točki, češ, da "ne maramo sedeti pri isti mizi s komunisti". Unija voznikov je te pogoje sprejela.

Takoj, ko je vojaštvo prevzelo mesto, so izginili z ulic vsi tovarni avti, ki so vozili pod policijsko protekcijo razen tistih, ki imajo vojaško dovoljenje. Prevažati se smejo le življenske potrebščine.

Reakcija kipi jeze nad farmarskim delavskim gibanjem, ki očitno misli, če vojaštvo lahko služi v rokah kapitalističnih oblasti za razbijanje stavk, zakaj ne bi služilo za krotenje openšparjev? Governer Olson je obtožil finančne interese, bankirje in drugi velebiznis, da je odgovoren za sedanjo stavko in da drži nazaj poravnave iste na način kot predlagata zvezna posredovalca.

Proti obsednemu stanju v Minneapolisu je zakrčilo vse reakcionarno časopisje. Navadno ga v velikih delavskih stavkah pozdravljajo in kliče oblasti, naj proti stavkarjem postopajo z železno pestjo.

V tem slučaju je drugače. Minnesota ima farmarsko delavsko vlado in governer je na strani stavkarjev. Če bi bil na strani openšparjev, bi reakcija smatrala razglas obsednega stanja kot "edini izhod" in močnejša poteza.

Pristaniščni delavci na zapadu se vračajo na delo

Dosegli so toliko, da bodo družbe odslovile stavkokaže

San Francisco, Cal., 28. jul.—Pristaniščni delavci, ki so odglasovali štiri proti enemu, da njihov spor lahko rešuje razsodišče, se vrnejo takoj na delo. Federalni posredovalni odbor je včeraj naznanil, da so bossje sprejeli zahtevo stavkarjev, da morajo biti stavkokaži prej odslovljeni predno se oni vrnejo na delo. Družbe so se precej časa upirale temu, vendar so se podale.

Federalni odbor je odredil volitve zastopnikov v uniji mornarjev za kolektivno pogajanje.

Ameriški stratosferni balon padel

Rapid City, So. Dak.—Trije vojaški letaki, ki so se v soboto zjutraj dvignili čez 11 milj visoko v stratosfero, so čez 10 ur srečno prišli na tla s padalom. Balon, ki se je pokvalil, je uničen; padel je 12 milj severozapadno od tu z gondo vred.

OLSON PRITISNIL NA MAGNATE Z VOJAŠTVOM

Milica prevzela oblast v Minneapolisu. Podjetniki zavrgli pogoje zveznih posredovalcev, delavci so jih pa sprejeli

Minneapolis, 28. jul.—S proklamacijo obsednega stanja je prešla zadnji četrtlet popoldne vsa policijska oblast tega mesta v roke vojaštva. Governer Olson je v svoji proklamaciji tudi odredil, da jo morajo listi objaviti dva dni zaporedoma in ne priobčati vesti ali člankov, ki bi ovirali vojaško oblast.

Governer se je odločil za to drastično akcijo radi arogantnosti podjetnikov, ki so zavrgli vse pogoje zastopnikov zveznega delavskega odbora za končanje stavke voznikov tovornih avtov, češ, da so za štrajk odgovorni "komunisti in rdečkarji".

Vladna posredovalca duhovnik Francis J. Haas in E. H. Dunnigan sta obema strankama predlagala tovarniške volitve za delavske zastopnike pri 144 izmed 166 po stavki prizadetih družb ter pogajanja za kolektivno pogodbo na višji minimalni mezdni lestvici kakor sedanja.

Podjetniki so zavrgli obe točki, češ, da "ne maramo sedeti pri isti mizi s komunisti". Unija voznikov je te pogoje sprejela.

Takoj, ko je vojaštvo prevzelo mesto, so izginili z ulic vsi tovarni avti, ki so vozili pod policijsko protekcijo razen tistih, ki imajo vojaško dovoljenje. Prevažati se smejo le življenske potrebščine.

Reakcija kipi jeze nad farmarskim delavskim gibanjem, ki očitno misli, če vojaštvo lahko služi v rokah kapitalističnih oblasti za razbijanje stavk, zakaj ne bi služilo za krotenje openšparjev? Governer Olson je obtožil finančne interese, bankirje in drugi velebiznis, da je odgovoren za sedanjo stavko in da drži nazaj poravnave iste na način kot predlagata zvezna posredovalca.

Proti obsednemu stanju v Minneapolisu je zakrčilo vse reakcionarno časopisje. Navadno ga v velikih delavskih stavkah pozdravljajo in kliče oblasti, naj proti stavkarjem postopajo z železno pestjo.

V tem slučaju je drugače. Minnesota ima farmarsko delavsko vlado in governer je na strani stavkarjev. Če bi bil na strani openšparjev, bi reakcija smatrala razglas obsednega stanja kot "edini izhod" in močnejša poteza.

Pristaniščni delavci na zapadu se vračajo na delo

Dosegli so toliko, da bodo družbe odslovile stavkokaže

San Francisco, Cal., 28. jul.—Pristaniščni delavci, ki so odglasovali štiri proti enemu, da njihov spor lahko rešuje razsodišče, se vrnejo takoj na delo. Federalni posredovalni odbor je včeraj naznanil, da so bossje sprejeli zahtevo stavkarjev, da morajo biti stavkokaži prej odslovljeni predno se oni vrnejo na delo. Družbe so se precej časa upirale temu, vendar so se podale.

Federalni odbor je odredil volitve zastopnikov v uniji mornarjev za kolektivno pogajanje.

Ameriški stratosferni balon padel

Rapid City, So. Dak.—Trije vojaški letaki, ki so se v soboto zjutraj dvignili čez 11 milj visoko v stratosfero, so čez 10 ur srečno prišli na tla s padalom. Balon, ki se je pokvalil, je uničen; padel je 12 milj severozapadno od tu z gondo vred.

Socialisti nevtralni v avstrijski civilni vojni

"Fašisti naj le ubijajo fašiste, mi pa čuvajmo svoje moči za naš dan!" je bil njihov klic

Dunaj, 28. jul.—Avstrijski socialisti so striktno nevtralni v civilni vojni med Hitlerjevimi in Starhembgovimi fašisti v Avstriji. Nimajo nobene zveze s pučem, niti z umorom Dollfusa—vsa ta tragikomedijska vredna ne ene kapljice delavske krvi.

Včeraj je po Dunaju krožil letak, ki je bil na skrivaj izdan po centralnem odboru socialistične stranke. Letak se deloma glasi:

"Sodrug! Dne 25. julija se je zgodilo to, kar se je zgodilo v Nemčiji 30. junija. Fašisti se pobijajo med seboj! Pustimo jih, naj se pobijajo, naj fašisti pobijajo fašiste! To znači, da v Avstriji kakor v Nemčiji prihaja konec fašizma. Čuvajmo svojo kri in pripravimo se za naš protifašistični dan, ki prihaja!"

Istočasno so socialisti na Dunaju razširili poročilo, ki se glasi, da vsak nepristranski opazovalec v Avstriji mora priznati, da je masa avstrijskega delavstva sprejela Dollfusovo smrt na znanje z zadovoljnostjo kot smrt pirata, ki je komaj dan poprej ukazal obesiti mladega delavca.

Iz Gradca poročajo, da se je tamkaj več komunistov pridružil nacijem v boju zoper avstrijske fašiste.

Obsedno stanje razglašeno v Minneapolisu

Governer Olson je razsrdil veletrgovce, ko je postavil trg pod kontrolo milice

Minneapolis, Minn., 28. jul.—Governer Olson, farmer-laborit, je izpolnil svojo grožnjo z obsednim stanjem v četrtlet, ko so veletrgovci zavrgli pogoje miru, katere sta predložila federalna posredovalca Haas in Dunnigan. Stavkujoči vozniki tovornih avtov so pogoje sprejeli. Takoj na to je Olson razglasil obsedno stanje—prvo v zgodovini Minnesote—in poslal 4000 milicnikov na ulice. Milica ima navodilo, da strogo pazi na mir in mestni trg, kjer so skladišča z blagom, je docela zaprt, izvzemši kolikor so stavkujoči vozniki že prej odvažali najnujnejše potrebščine.

Governer je odredil, da morajo vsi dnevniki v Minneapolisu dvakrat objaviti njegov razglas obsednega stanja; prepovedani so bili vsi shodi in sestanki več kot sto oseb, tudi pikniki v mejah okraja. Za vsako zborovanje ali veselico je treba vprašati vojaško poveljstvo za dovoljenje.

Delodajalci so odklonili pogoje za mir iz razloga, da nočejo imeti nobenega opravka s "komunističnim vodstvom" stavkujočih voznikov in "ves ta štrajk ni drugega kot komunistična zarota". Federalna posredovalca mislita drugače in izjavila sta, da bi bila stavka nepotrebna, če bi ne bili bossje tako trmoglavi.

"Citizens' Alliance" ali meščanska zveza, organizacija podjetnikov in reakcionarjev, neprenehoma napada Olsona, češ, da drži s "komunisti". Governer je odgovoril, da je "Citizens' Alliance" majhna klika zagrozenec, ki sovraži vse delavske organizacije in najrajši bi jih utopili v žlici vode.

Unija lončarskih delavcev zahteva zvišanje

Liverpool, O.—Mednarodna unija lončarskih delavcev je podjetniški zvezi naslovila zahtevo za zvišanje plač za 2%. Sedanja pogodba poteče 1. oktobra. Unija tudi zahteva odslovljenje omoženih delavk, če mož služi več ko \$20 na teden. Podjetniki imajo sejo te dni.

Na tisoče ubitih in ranjenih v civilni vojni v Avstriji

ZASTOJ V ČIKAŠKI KLAVNIŠKI STAVKI

Stavka je radi "čizljenja" pogodbe. V spor so posegle zvezne oblasti

Chicago, 28. jul.—Konec stavke v čikaških klavnicah še ni na vidiku, ker so posredovalci naleteli na večje ovire. Zadnje dni je v stavko posegla tudi zvezna relifna administracija radi tisočev glav živine, katere imajo klavnice "procesirati" za vladno Surplus korporacijo. Kapitalistični časopisi v tem mestu prelivajo krokodilске solze za to živino, ker je zastavkalo 1500 krmilcev in napajalcev.

Ker je družba, ki obratuje živinske staje v klavnicah, zavzela stališče, da ne ve zakaj prav za prav je stavka in se nima o čem pogajati z unijo, so zvezni posredovalci včeraj namignili, da bo NRA "udarila" s pravilnikom, ki je izdelan, ne pa še odoben, in s tem končala stavko.

Spor se suče okrog minimalne plače in diskriminacije. Delavci pravijo, da družba ščiplje pogodbo na vseh krajih in diskriminira proti starejšim delavcem. Pred stavko zadnji jesen so delali 48 ur na teden. Sodnik Sullivan, ki je bil poklican za razsodnika, je določil znižanje delavnic na 40 ur in zvišanje plač za 10%. Misli je, da bo zaslužek znašal pod tem aranžmantom več ko prej. Izkazalo se je obratno.

Druge stvar je, da si je družba vzela na tarčo v uniji najbolj aktivne delavce, katere je porinila na nedeljsko delo. Nekaterim je dala tudi počitnice po nekaj dni na teden, na drugi strani je pa najemala nove moči in jih stalno uposlevala. Vse to je odgovorno za stavko.

Hopkinsov namestnik Howard Hunter, ki je prišel v Chicago, je včeraj urgiral klavniške družbe na hitro poravnavo stavke, češ, da ima na rokah 75.000 glav živine, katere je vlada pokupila od po suhi prizadetih farmerjev. To živino bi rad "procesiral" in klavnicam poslal nove tisoče glav.

Ko so mu zastopniki trdili omenili, da gredo z delom lahko naprej, stavka ali ne stavka, jih je zavrnil, da "on ne mara, da bi to delo opravili delavci, ki niso stalno uposleni v klavnicah (skebi)".

Na vprašanje novinarjev, koliko časa lahko družba obratuje s sedanjimi delavci (skebi), je predsednik Union Stock Yards and Transit kompanije O. T. Henkle odgovoril: "Dokler pekel ne zamrzne". Klavnice ne sprejemajo nobene živine.

Starci v javni ubožnici cepali kakor muhe

Devetintrideset mrtvih v štirih dneh v čikaškem zavodu. Preiskava te afere

Chicago.—V okrajnem zavodu Oak Forestu za stare in onemogle ljudi je umrlo 39 oseb v štirih dneh zadnji teden, ko je pritiskala vročina. Osem jih je umrlo zadnji četrtlet, ko je vročina že prenehala. Vse te žrtve so šle na rovaš vročine.

Državni pravdnik Courtney ne verjame, da je vročina sama kriva tolikih žrtev v okrajni ubožnici; verjame toliko manj, odkar je prejel kopo pritožb, kaj vse počenajo s starci in staricami v tem zavodu. Uvedena je bila preiskava in vsa evidenca bo predložena okrajni velepoti.

Besne guerilske bitke na Štajerskem in Koroškem med fašisti dveh barv. Na stotine hitlerjevcev zbežalo iz Gornje Radgone v Jugoslavijo. Italija neprestano grozi z intervencijo. V Belgradu tudi grozijo, da bo Jugoslavija mobilizirala, če Italijani vpadejo v Avstrijo

Kohlerjeva policija stroja na stavkarje

V velikih nemirih je bil ubit en stavkar, 37 pa ranjenih. Stavkarji razbili šipe Kohlerjeve tovarne

Sheboygan, Wis., 28. jul.—Včeraj, v petek, je prišlo v Kohlers Village, kjer ima veliko tovarno za kopalniško opremo in poljedelske stroje bivši governer Kohler in kjer je stavka za priznanje delavske unije že skoraj dva tedna. V tej "idilični" vasi je prišlo do velikih spopadov med privatno Kohlerjevo policijo in stavkarji, v katerih je obležal en delavec mrtev, 37 pa ranjenih.

Nemiri so se pričeli dopoldan, ko so po železnici skušali dostaviti en vagon premoga k tovarni. Stavkarji so to preprečili, naker je poveljnik Kohlerjeve policije s pomočjo šerifa mobiliziral 300 mož izredne policije, prej je pa imel 100 mož.

Vest o tem jačanju privatne policije se je naglo razširila. Iz Sheboygana, kjer stanuje veliko Kohlerjevih delavcev, in iz bližnjih mest so pričele prihajati nove trupe piketov. Popoldan se jih je zbralo 1500.

Ta masa delavstva se je pričela gibati kot odgovor na jurisanje Kohlerjeve policije, ki je bila dopoldne prodrla piketni kordon in pričela razganjati stavkarje. In ko so slednji dobili ojačanje, so navalili na tovarno in druga poslopja ter jih pričeli bombardirati s kamenjem. V enem poslopju ni ostalo niti eno okno celo.

Boj med Kohlerjevo policijo in delavstvom je trajal dve uri. Po dveh urah so se stavkarji valed velike premoči oborožili sile umaknili in odpeljali ubitega Leeja Lakefielda ter 37 ranjencev v Sheboygan. V službo so bili poklicani vsi zdravniki. Policija je rabila puške, plinske bombe in krepelce. Stavkarji so imeli le palice, kljub temu so se pa držali dve uri.

Predsednik državne delavske federacije Henry Ohl Jr. je v dolgi izjavi rekel, da v Kohlerjev vasi vlada pravo obsedno stanje brez vsake formalne deklaracije. Odgovornost za nemire je zvrzel na Kohlerja, ker skuša stavko zdrobiti s skebi. Položaj po tem boju je postal še bolj napet in lahko pride do nove krvolitja. Šerif se je obrnil na governerja za vojaško pomoč.

Alfonzo agitira za Habsburžane

Pariz, 28. jul.—Bivši španski kralj Alfonso je pravkar dokončal eno svojih največjih potovanj po Evropi v prid habsburški dinastiji, kakor poročajo pariški listi. Bil je v Italiji in Avstriji in končno je obiskal jugoslovanskega kralja Aleksandra na Bledu. Alfonzova mislija je bila, da pridobi simpatije za Habsburžane in njihovo vrnitev na avstrijski tron.

Preiskava je že odkrila nekatere neprijetne stvari. Zavod je prenapolnjen. V ubožnici je prostora za 3000 oseb, toda tam je danes okrog 4000 oseb. Starci in starke so obložene v poletni vročini enako kakor pozimi, v težkih, volnenih oblekah. Dajejo jim težko in slabo hrano ter priganjajo jih k delu na polju in vrtovih. To je krivo, da so siromaki začeli cepati kakor muhe, ko je pritiskala vročina.

DUNAJ, 29. jul.—Nocoj bi bil skoro uspel nov nacijski puč na Dunaju. Pučisti so namerali osvoboditi 144 tovarišev, ki zaradi umora Dollfusa čakajo na vojno sodišče v vojašnici v Marokaner ulici, toda hajmverci so izvohal, kaj se pripravljala in so puč pravočasno odvrnili.

Dr. Kurt Schuschnigg je zamenjal kneza Starhemberga kot kancelar. Schuschnigg je zagrizen monarhist.

Civilna vojna na Štajerskem in Koroškem se nadaljuje.

Dunaj, 28. jul.—V Avstriji besni civilna vojna med hitlerjevci in klerofašisti že tretji dan. Na tisoče je že mrtvih in ranjenih; računa se, da je že čez 3000 ubitih. Na Dunaju in v severnem delu Avstrije so le praske, najhujši boji pa divjajo na Štajerskem in Koroškem, kjer so nacijski zelo močni. Glavna sila armade in Helmwehra je odšla tja, a še vedno prihajajo klici na pomoč.

Iz Rima poročajo, da je italijanska armada pripravljena na meji za invazijo. Mussolini je obvestil Francijo, Anglijo in Čehoslovakijo, da bodo italijanske čete invadirale Avstrijo "brez napovedi, če bo notranja situacija to zahtevala".

Istočasno je prišla vest iz Beograda, da bo Jugoslavija takoj mobilizirala svojo armado, ako Italija invadirava Avstrijo.

Dunaj je vojaški tabor. Včeraj je bilo mesto izolirano od juga in odina zveza je bila radio. Mesto je poplavljeno z divjimi govoricami in ljudstvo je v največji paniki. Ječe so polne jetnikov. Vojašnice in stare tovarne spreminjajo v začasne zapore za aretirane hitlerjevce, katerih je na tisoče. Včeraj so se v enem teh zaporov spopadli nacijski in komunisti z noži in kročniki.

Knez Starhemberg, Dollfusov naslednik, je dejal sinoči v svojem govoru v radio, da Avstrija se ne umakne niti za eno palico od Dollfusove politike. Omenjal je nacije v Nemčiji in rekel, da vso to nesrečo je priročno Hitlerjeva propaganda.

Dunaj, 28. jul.—Dognano je, da fašisti, ki je ubil Dollfusa, je njegov bivši vojaški tovariš, s katerim sta bila skupaj pri enem polku v svetovni vojni. Píše se Otto Penetta in star je 36 let. Okrog 30 nacijskih Penetto vred, ki so vodili napad na vladno palačo zadnjega sredo, pride v ponedeljek pred vojno sodišče.

Dollfus je bil danes pokopan s velikimi vojaškimi častmi. Pokopali so ga poleg vojakov, ki so padli v civilni vojni s socialisti v zadnjem februarju.

Včeraj so bile najhujše bitke s pučisti na Štajerskem in Koroškem, in sicer v Leobnu, okrog Gornje Radgone ob meji Jugoslavije, blizu Litzena in v drugih krajih, na Koroškem pa v Beljaku in okolici Pilberku, Št. Vidu in mnogih drugih mestih.

Iz Judenberga so bili nacijski izgnani brez boja; izgubili so tudi Gornjo Radgono in je pobegnilo čez mejo, kjer so bili takoj internirani.

Strahoviti boji se vrše tudi na Salzburgskem in Tirolskem.

V teh bojih po južni Avstriji nastopa brat proti bratu, sin proti očetu in prijatelji proti prijateljem. Kakor da so ljudje podivjali!

(Dalje na 2. strani.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Naročnina: za Zdravne države (sloven
Chicago) in Kanada \$2.00 na leto, \$3.00 na pol
leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Ciego
\$1.50 na leto, \$1.75 na pol leta; za ino-
stranstvo \$2.00.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$2.00 per year,
Chicago and Ciego \$1.50 per year, foreign
countries \$2.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne
vrstajo.
Advertising rates on agreement.—Manu-
scripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s Nismo:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

138

Domač drobiž

Obiski izletnikov

Chicago. — V soboto zjutraj je navila prava človeška poplava v urad SNPJ in uredništvo Prosvete. Prišli so izletniki iz Clevelanda in raznih drugih krajev. Med prvimi, ki so se javili iz Clevelanda, so bili: Marian Končan, Dorothy Pultz, Fr. Ewolski, Kate Ewolski, Joe Kováč, Louis Starman, Anton Skapin, Antonia Blumel, Rachel Milank, Katherine Lesepky, Rudolf Stefanec, Adolf Usay, Mrs. C. Kotsos, Mrs. J. Ivančič, Mrs. J. Gruden, Miss U. Juvancić, S. Mayak, Fr. Klemenčič, Mary Kubišjan, John Stopar, Jennie Zigavac, Fr. Hočevar, John Taular, J. F. Terbižan, Jennie Cergol, Ursula Marn, Frank Pikš, Mary Pikš, Jane Rojc, Mary Razboršek, John Prudich, Pauline Prudich, Alice Rojc, Betty Balish, Marie Prudich, Irene H. Horne, Walter Ewolski, Ann Zarnick, Ludmila Homec, Ettrude Suhadolnik, Jean Marie Centa, Julia Jerič. — Moon Run, Pa.: Martin Kranker. — Ambridge, Pa.: Louis Kosela in F. J. Kres. — Indianapolis: Valentin Stroj, Mary Stroj, Stane Stroj, Dorothy Semenick in Dorothy L. Semenick.

Smrt pionirja

Chicago. — Zadnje dni je umrl George Mamek, star 67 let in doma iz Kamek na Hrvaškem. Bil je trgovec in star naseljenc, dobro poznan med rojaki. Šestindvajset let je bil član SNPJ.

Žrtve roparjev

Chicago. — John Plut, dobro znani muzikant na harmoniko in učitelj te godbe, je bil pred nekaj dnevi oropan na Ogden in California ave. Banditje so mu vzeli avto, vreden \$700 in harmoniko.

Obiskovalci razstave

Chicago. — Čikaško razstavo in urad SNPJ so obiskali: Mrs. Jos. Novak, Mary M. Polk, Ignac Tomšič in žena, Frank Tomšič, Strabane, Pa.; Stanley in Emil J. Pike, Jos. in Theresa Ule, Imperial, Pa.

Novi grobovi

East St. Louis, Ill.—Tu je umrl Vincent Wrishnick (Vrečnik) dne 25. julija na posledicah silne vročine, ko je toplomer kazal 110 stopinj. Doma je bil iz Vranskega pri Celju in član društva št. 107 SNPJ.

Pueblo, Colo.—Tu je umrla Ivana Jurglich, roj. Kristan, članica društva št. 21 SNPJ.

Pleasant Valley, Pa.—Po težki operaciji je tu umrl Edvard Bogataj, star 24 let in rojen v Ameriki. Bil je član SNPJ in SSPZ. Zapuščala ovdovelo mater in dve posestri.

Cleveland. — Umrl je Rudi Skuly, star 30 let in rojen v Hraščju-Grosuplju. V Ameriko je prišel, ko mu je bilo 14 let. Tu zapuščala žena, dve hčerki, brata in sestre.—Umrla je Franciška Jevnikar, stara 69 let in doma iz Gorice pri Ljubljani. V Ameriki je bila 23 let in tu zapuščala tri sinove in eno hčer.—Dalje je umrla Mary Sajovec, roj. Koprivec, stara 56 let in doma iz Lohice v Savinjski dolini na Štajerskem. V Ameriki je bila 22 let in zapuščala moža ter dva sinova.

Nesreča na cesti

Calumet, Mich.—Aleks Svetič, bivši Calumetčan, je imel nesrečo, ko se je pred več dnevi vozil v avtu iz Detroita v Calumet. Avto se je na nekem ovinku preuknil in razbil, toda Svetič je k sreči ostal nepoškodovan. Pustil je razbiti avto ob cesti in se z vlakom vrnil v Detroit.

Glasovi iz nasebin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Nazadnjaštvo v delavskih vrstah

Herminie, Pa.—Na vseh straneh se slišijo glasovi o potrebi združenja radikalnih strank, ampak do tega ne bo prišlo, dokler ne bo začelo delavstvo misliti s svojimi možgani. Dokler se bo zanašalo samo na voditelje, ne bo združenja. Ako ima delavstvo nazadnjaške voditelje, je samo krivo, ker je tudi ono nazadnjaško. To velja za unije in politične stranke. Kadar so volitve delegatov, skrbijo družbam naklonjene osebe, da so predlagani taki ljudje, ki so naklonjeni družbam. Delavski prijatelji imajo malo prednosti, posebno če so socialisti ali člani drugih podobnih organizacij. Tako pričnejo agitirati in kričati proti njim taki, ki ne marajo, da bi bili socialisti izvoljeni. Takih nečesto zagovarjati in ostanejo raje nevtralni. Mislijo, če je to za druge dobro, pa naj bo še za nas. Kadar ni kaj prav v uniji ali v kaki drugi organizaciji, pa se delavci znašajo nad voditelji in govore, da bo organizacija toliko časa za nič, dokler bodo ti voditelji na krmilu.

Jaz ne odtravam takih obrekovanj in trdim, da so v mnogo slučajih delavci bolj nazadnjaški ko voditelji. Zdi se mi celo, da bi delavci odklonili voditelje, ako bi bili slednji bolj radikalni. Porazili bi jih pri prvih volitvah, kar lahko trdim iz izkušenj.

Rojakom, ki hočejo imeti bolj radikalne voditelje, svetujem, da postanejo sami radikalnejši. Radikalnost je treba dokazati, pa bodo tudi voditelji postali drugačni. Do tega ne bo prišlo toliko časa, dokler se boste bali, da vas bo kdo zatožil pri delodajalcu, če bi svoje misli odkritosrečno povedali. Treba je podpirati voditelje, ki imajo pogum, da ob vsaki priliki pokažejo svojo barvo in prepričanje, da delavci ne potrebujejo samo strokovne, temveč tudi politične organizacije. Kadar bodo imeli ti voditelji politično moč v svojih rokah, tedaj bodo lahko kontrolirali gubernerja, sodnike in zakonodaje. V takem primeru bi imela tudi generalna stavka uspeh, če bi bila sploh potrebna.

Ako bi delavci in farmarji imeli politično moč, bi bila tudi armada na njihovi strani. Kapitalisti ne bi mogli dobiti milicnikov za obrambo njihovih interesov. Ravnati bi se morali po zakonih, ki bi jih sprejeli zastopniki delavcev.

Delavci bi storili pametno, ako bi prenehali z zabavljanjem čez voditelje. Gradili naj bi raje unije in politične klube, kar bi bilo v korist njim in farmarjem. Ako je politični klub v nasebinu, lahko predavate o raznih stvareh in tudi o vprašanju, kdo je najbolj sposoben voditelj.

Delavski voditelj mora biti mirnega značaja in poznati hibe delavcev. Vedeti mora, da so vražniki, ki nikdar ne miruje, lahko zapelje delavstvo in da vedno lovi svoje žrtve v nastavljen mreže. Od ljudi, ki vedno obrekujejo voditelje, da tako ustvarijo nezaupanje, zahtevajte, da to povedo na pristojnem mestu, ne pa med štirimi očmi.

Dobro je tudi, ako se človek ne razburi v debatah. Razburjenje smo sicer vsi podvrženi, ampak če človek prakticira strpnost, se ne bo razburjal za vsako malenkost. Ako se nasprotnik peni od jeze, ga je treba pustiti v miru, dokler se ne pomiri. Njegovo jezo je treba sprejeti s smehljajem, pa bo kmalu paraliziran. Postalo ga bo sram in morda bo prišel do prepričanja, da je pameten pogovor bolje orožje nego kričanje. Celu zverini iz džungle se marsikaj nauči, pa se ne bi človek, ki je razumno bitje.

Strpnost je potrebna tudi doma. Ako se kateri član družine ne strinja z nekaterimi vašimi nazori, se ni treba takoj jeziti in razburjati. Smehljaj več zaleže nego jeza, kajti znano je, da nepremišljeno izgovorjene besede so dostikrat glavni vzrok nesoglasja v družinah. S čitanjem dobrega časopisa in knjig si lahko pridobimo čednost, ki nam bo pomagala kontrolirati jezo in razburjenje.

Omenim naj, da sem se udeležil zborovanja socialistične

stranke, ki se je vršilo 21. in 22. julija v Readingu, Pa. Veselilo me je, ko sem na tem zborovanju slišal Normana Thomasa, ki je poudarjal, da ni nikakega vzroka za neslogo med levčarji in desničarji. To je odobral tudi Leo Krzycki, ki je imel na zborovanju ognjevit govor. Delati moramo v smislu gesla, da je socializem upanje človeštva, je rekel Krzycki. Med delavci je potrebna sloga, da bodo lahko vodili boj proti kapitalizmu in fašizmu.

Zborovanja se je udeležila tudi Mary Yamnik iz Imperiala, Pa. Na poti proti domu sva se vozila skupno z neko ameriško družino iz Pittsburgha in na nje željo sva zapela par slovenskih pesmi, da je bil bolj kratek čas.

Zborovanje v Readingu se je vršilo v znamenju sloge. Zborovanja so se udeležili prominentne osebnosti v stranki, med temi James Maurer, kandidat soc. stranke za zveznega senatorja. On je imel imeniten govor, kar kršnega nisem pričakoval, ker sem slišal, da je bil bolan. Maurer je ponovno pokazal svojo bojevitost in vsak delavec, ki ima kaj prepričanja v sebi, bi moral glasovati zanj pri prihodnjih volitvah. Zborovanja soc. stranke se je udeležilo 140 delegatov.

Dne 12. avgusta bo imela soc. organizacija okraja Westmoreland piknik v Oakdale Parku, Route 71, ki je oddaljen tri milje od West Newtona. Glavni govornik bo dr. Jesse H. Holmes, soc. kandidat za gubernerja in profesor filozofije na Swarthmore kolegiju. On poučuje na tem kolegiju že 35 let in je tudi predsednik državne učiteljske federacije, ki je včlanjena v Ameriški delavski federaciji, v distriktu Philadelphia. Holmes je izvrsten govornik, kar je pokazal na banketu, ki je bil prirejen njemu v počast zadnjemu pomlad, v Pittsburghu. S svojim govorom je napravil velik vtis na tej priredbi, katere se je udeležilo 240 oseb.

Na rojake v bližnjih in oddaljenih krajih apeliram, da se udeležijo piknika dne 12. avgusta. S tem boste pokazali, da ste za solidarnost med delavstvom in njegovo osvoboditev iz kapitalističnega suženjatva. Holmes bo govoril v prihodnjih mesecih v več krajih Pennsylvanije. Tisti, ki ga žele dobiti v svoje nasebine, naj se obrnejo na soc. stranko, 122—9th st., Pittsburgh, Pa. V okolici Greensburga bo govoril 1., 2. in 3. avgusta, v Exportu 4. avgusta, ako ne bo datum spremenjen; 7. avgusta v Jeannette, 8. v Vandergriftu, 8. septembra v Herminie, 9. v New Kensingtonu. Pazite na vesti v lokalnih listih, da boste vedeli, kje bo govoril. Udeležujte se njegovih shodov, da bodo uspešni. Holmesovi shodi stanejo \$10 in polovico kolekte; aranžira jih glavni stan soc. stranke v Pittsburghu. — Anton Zornik.

Članarine ne zmore

"Kaj spet pijete? Saj ste vendar član 'protialkoholne lige'?"

"Sem bil, pa sem izstopil, ker nisem več zmogel članarine."

KONEC INKVIZICIJE

Prvi jo je ustavil Napoleon Bonaparte, odpravljena pa je bila šele pred sto leti

Pred sto leti, 15. julija 1834, je španski kralj s posebnim dekretom ustavil delovanje inkvizicije v področju svoje države. S tem je Španija kot zadnja država v Evropi odpravila sramotno gonjo, ki je zahtevala ogromno žrtev in pahnila Španijo v splošno pomilovanje civiliziranega sveta.

Llorente, zgodovinar inkvizicije na Španskem, je izračunal, da je zahtevala strahovlada tega gibanja samo v španski državi do l. 1808 nič manj ko 32,000 žrtev. K tem pa je treba prišteti še 18,000 oseb, ki so bile sežgane in effigie, in 291,000 ljudi, ki so morali prenašati strašne muke, ki pa so se čisto kljub vsemu končale s smrtjo.

Pod vplivom Pombalovega reformističnega gibanja na Portugalskem je španska inkvizicija izgubila mnogo na svoji moči že sredi 18. stoletja. Kljub temu pa je bilo v zadnjih desetletjih imenovanega stoletja okoli 4000 procesov, ki so obravnavali lažje primere. Napoleon I. je l. 1808 prvič prepovedal inkvizicijo. Njegova prepoved pa ni ostala dolga in veljavi, kajti kmalu po povratku Burbonov je Ferdinand VII. obnovil inkvizitorsko delovanje in mu vrnil vse stare pravice. . . . Ustavna revolucija leta 1820 je izposlovala ponovno ukinitve inkvizicije, ki pa ni dolgo trajala, kajti že l. 1825 se je inkvizicijsko gibanje zopet okrepilo in restavriralo. Šele po karlistovski vstaji po Ferdinandovi smrti (1833), ko se je morala Izabela nasloniti na liberalni režim, so odbile inkviziciji zasluzene zadnje ure. Zadnja žrtev inkvizicije je bil neki učitelj, ki je padel l. 1826. Zaradi njega je velel sestaviti škof v Valenciji posebno sodišče, ki ga je obsodilo na smrt na garotti, predhodni giljotine.

RUSIJA IMA NAJVEČ RADIIJSKIH POSTAJ

Sovjetska Rusija spada med države, ki imajo najgostejšo in najširšo mrežo radio-oddajnih postaj. Angleška za Irsko (brez dominijonov) šteje 5,763,000 oddajalcev, Nemčija 4,635,000 in so ti dve državi procentualno menda na prvem mestu. Če pa se vzame absolutno število, ju pa nadkriljuje po vsej verjetnosti Rusija, dasiravno se radi pomanjkljive statistike ne da točno ugotoviti število njenih radio-poslušalcev. Rusija poseduje eno postajo s 500 kw, štiri po 100 kw, eno s 50 kw, eno s 40 kw, eno s 36 kw, eno s 25 kw, šest s po 20 kw, devetnajst s po 10 kw in celo vrsto malih postaj izpod 10 kw. Skupna antenska energija ruskih radio-oddajnih postaj znaša 1444 kw. Sedaj pa pripravljajo gradnjo nove velikanske radio-oddajne postaje, ki bo imela nič manj kot 1200 kw, ki bo daleč nadkriljevala najmočnejše postaje po vsem svetu. S tem bo Rusija na en mah podvojila moč svojih radio-postaj. Inozemski strokovnjaki sicer zmagujejo z glavnimi, češ, da se bo ta nova postaja v današnjem stanju radio-tehike morala boriti z velikimi te-

—Federated Pictures.

Nacijska revolta v Nemčiji: Ernst Roehm, vrhovni poveljnik Hitlerjevih napadalnih čet in minister brez portfelja, ki je bil ustreljen.

žavami. Najboljše bo, da prepustimo to zadevo Rusom samim, oni jo bodo že iztuhtali; saj so znali skonstruirati celo avtomatične radio-postaje za meteorološka (vremenska) poročila, ki jih drugod še nikjer nimajo. Te postaje imajo silno natančen mehanizem, ki vsako podnebno spremembo avtomatično registrirajo in avtomatično dalje oddajajo, brez človekove pomoči. Teh postaj se bodo posluževali v polarnih krajih Rusije in Sibiriji, kjer ne bo več treba ljudem zmrzovati pri nadziranju radijskih postaj.

DESET ZAPOVEDI ZA ŽENSKO LEPOTO

Ameriški strokovnjak za žensko lepoto Karol, ki je tudi lastnik newyorškega varieteteja "Varieties", je nedavno objavil deset zapovedi za žensko lepoto. Glasijo se:

Ne podcenjuj, a tudi ne prece-njuj svoje lepote!

Ne zabavaj se preveč! Nič ne poruši zdravja in lepote tako hitro in nepopravljivo kakor preveč zabavo življenje.

Bodi zmerna v jedi in pijači! Ne moži se prezagodaj. Dolžnost gospodinje in matere so preveč naporne za organizem mlade ženske.

Ne kadil in ne pij alkoholnih pijač! Ne pozabi, da je zdravje temelj lepote.

Ne zahtevaj laskanja in ne nasadaj mu! Zavedaj se pa, da je samozavest često sovražnica lepote.

Ne uganjaj preveč sporta! Sport pospešuje pretirani razvoj mišic in jemlje liniji nežnost in harmonijo.

Ne obupuj, ko začne trkati starost na vrata! Sprejmi jo dostojanstveno. Ne obnašaj se pri 40 letih tako, kakor da ti je komaj 18 let!

Ne barvaj si las! Neguješ jih lahko, toda izbero barve prepusti naravi, ki je pametnejša od tebe in ve, kaj se ti najboljše prilže.

Ne šminkaj se! Tudi puder uporablja z zmernostjo, in nikoli ne pozabi na to, kar je prav.

ZARO AGA JE IMEL RAKA

"United Press" poroča iz Carigrada, da je pokazala preiskava na carigradski vseučiliški kliniki, da je Zaro aga, ki ga mnogre povedano, zdaj po smrti cenijo samo na sto let življenja, umrl za rakom, kateri pa mu ni povzročil nobenih bolečin. Carigradski mestni svet je sklenil postaviti na grob turškega Metuzalema spomenik ter pri tej priliki naštet vse važne dogodke, ki so se odigrale za Zaro agovega življenja. Zaradi privlačnosti bo nosil spomenik kot datum rojstva letnico 1777.

SPANJE IN LEPOTA

Sranje daje človeku lepoto in svezost bolj nego vsi drugi činitelji, pravijo ameriška dekleta in se tudi ravna po tem načinu. Vsako ameriško dekle si zaradi tega prizadeva, da spi najmanj osem ur dnevno. To je minimum za žensko, ki hoče ostati lepa. Američanke polagajo manjšo važnost na dieto kakor na dovolj spalnega odmora. Za njih eksistirajo trije faktorji mladostne svezosti in lepote: zrak, voda in sport. Brez njih bi se njihova lepota osula kakor cvetje, kadar zapade slana.

Nemiri v tobačni stavki v Penni

V petkovih izgrediv je bilo oseb ranjenih. Policija je morala umakniti pred tlemi masami

York, Pa., 28. jul.—Pet oseb je bilo ranjenih pri rajšnih spopadih med tobačnimi delavci — izdelovalci — in policijo ter skebi. N so nastali pred tovarno Brooks & Co., ko je skušal peljati voz cigar iz tovarne. V akciji je bilo več tiskarjev in simpatikov, ki so spopadu obkolili vse po prizadete tovarne in skleno napravijo skebanju konec. Silno množico bojevitega stva je bila policija prisilila umakniti, naker je tudi v Brooksove tovarne zaključil pošiljatev ostane doma.

Na stavki so delavci poveljih družbah, ki so bile penšaparski zvezi določene avantgarda za zdrbitev ga unijskega gibanja v te stu in okraju. Temu skla ostale unije odgovorile ključkom, da bodo skrb stavka izdelovalcev am bo zgubljena. Ta zaključ delavstvo uresničilo z masnim piketiranjem in ganjem tovarn.

Za poravnavo spora so ni posredovalci državne zveznega delavskega depata. Podjetniki do zdaj hoteli pristati na sestane stopniki stavkarjev. Na sta so tudi zastopniki d milice.

Vladni posredovalec do Omaha

Omaha, Neb., 28. jul.—Kaj je dospel tajnik dela pokrajinskega odbora Blume z namenom, da po za končanje stavke na ce lenzlici, ki je stoodstotni stavki je 400 tramvajski lavcev, ki niso hoteli z zadnjega odloka arbitrajm je priznala le par zvišanja.

Voditelji stavke pravijo glavno vprašanje spora nje unije in ne plač.

NA TISOČE UBITIH I NJENIH V CIVILNI V AVSTRIJI

(Nadaljevanje s 1. stran) V Leobnu je bil ubit hoven, ki je bil s puško za stražo v zvoniku cerkve. Središče nacijskih pušč Koroskem je v Wolfes St. Vidu. Vlade čete so naskočile St. Vid in ubile cijev, a so ga kasneje iz Nekatera mesta so iz menjala gospodarje. Pili še v rokah nacijske.

Pučisti so večinoma fantje, ki so večinoma obleki. Veliko število t prej v Heimwehru. V na Štajerskem, kjer je slej najhujša bitka, se dilo 5000 nacijske, večin darjev, ki jih je vodil hajmverovski častnik: Z in hajmverovci so se ut pred njimi, toda kasneje šla vojaška pomoč z Dun je namerila topove na po tedaj so se podali. Blizu cijev je bilo ubitih, na strani pa šest vojakov.

Berlin, 28. jul.—Hitler raj naredil velik umik p strijo. Odprl je bavarski ob Avstriji, prepovedal t tu, ubežnemu avstrijske ciju, govoriti v radio v kovem, prav tako je pre avstrijskim beguncom, d v Avstrijo pomagat svoj varšem, obenem je pa im Franca Papena za posla Avstriji. Papen je osebn telj avstrijskega pred

Miklasa. Nacijski listi v Nemčiji čeli ostro napadati Muso ki je bil po mnenju naci pred kratkim prijatelj N Ali ste že naročili Pr to ali Mladinski list sv prijatelju ali sorodni domovino? To je edin trajne vrednosti, ki mal denar lahko po svojem v domovino.

—Federated Pictures.

Stavka v San Franciscu: Vojaštvo pripravljeno na pokol.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

RAJNOVI STRAJK RUDARJEV POD ZEMLJO

(Nadaljevanje)

...in otroci so se v skrbeh ...
...odaleč in blizu so pri-
...ljudje k rudniku, vsa do-
...je bila kakor mrtva, le
...rovov so se gnetle žene in
...in drugi. Žene vedo, da
...motje preslabo hranjeni
...neoporni ter da bodo
...začeli podlegati slabemu
...zraku in stradanju.
...ki so videli kakor
...saj zaslužijo na mesec
...do 400 Din. doma pa
...kupo otrok. Ti otroci so
...in v veliki večini
...in jih zdravniški
...je spoznal nesposobne za
...je šole. Odtod groza
...obupanih žena, odtod
...pogledi malih otrok,
...držali materam za krila:
...naš ata, ali spi, da ga ni
...odtok jok in krik, ki je
...zagrinjal vse rudarske
...je.
...so z otroki demonst-
...občinskimi pisarnami,
...so objubljali, da bodo
...in prisostvovali po-
...v Ljubljani ter pod-
...hteve rudarjev.

...tertek so bila napoveda-
...janja v Ljubljani. To je
...tudi dan štrajka.

...rudnikih so se začeli rudar-
...večati od slabosti. Zdrav-
...na čigavo željo, ni zna-
...škalski rudarje v jami ter
...reškali.
...na je ležal med nami ru-
...ga je še sama kost in
...Duma ga je čakalo devet
...in žena. Njegov zaslužek
...Din na štih, torej na me-
...rovov 600 Din. Odbijejo mu
...pispevke, tako da znaša
...plača okrog 400 Din.
...il članska družina s tem
...lahko misli. Ko je pri-
...travnik do tega rudarja,
...Kristus suh in porasel je
...na krajčnikih — ter mu
...šilo, je dejal drugim ru-
...:

...gale boste morali pa pu-
...ena. Takoj mora v bolniš-
...," so se oglašili, "skleni-
...a in če je slabo z njim,
...me tu."

...travnik je osupnil ob tem
...oru. Prestrašil se je. Naj-
...je prvič po tem odgovoru
...il, iz kakšnega obupa se
...rudarji.

...bi vam povedal," je re-
...ne mislim delati iz vas
...rehere, kakor si morda
...Toda tale tu je tako
...večera gotovo ne bo u-
...ne zdaj, boste dali ven
...saj mrlicev ne boste
...imeti mod seboj. Nje-
...jedva še utriplje."

...se je oglašil ta, o ka-
...so govorili: "Pa naj ne-
...naj crknem tu na me-

...travnik: "Kakor veste. O-
...sem vas."

groze in nič čudnega ni, če je
rudniško vodstvo naročilo oro-
žnikom in policistom (poslali so
jih iz Ljubljane), da se ne sme-
jo pokazati na cesto.

Tako je bilo v vseh rudnikih.
Povsod so se onesveščali, po-
vsod so nosili iz jam v bolniš-
nice nezvestne, oslabele rudar-
je. Vsi smo bili slabi, oslabei
do skrajnosti; dobivali smo si-
čer svežo vodo in kompresor je
deloval, toda v rovu, kjer nas
je bilo nad sto rudarjev skupaj,
je postal zrak vseeno slab. Tudi
nismo imeli kajpak nič ogrinja-
la, ležali smo na deskah in mnogi
so se prehladili in kašljali. Če
bi trajal štrajk še kak dan, dva,
bi nosili iz rudnikov mrlice. Bili
pa smo vsi res kakor eden in
niti ne oklevaj vztrajati do
smrti, če treba. Mene je mučilo
posebno to, da nisem mogel spa-
ti. Imel sem za sabo cel štih na-
pornega dela na odkopu, prine-
sel sem s sabo kakor po navadi
le majhen kos kruha in čutaro
kave, kar pa sem použil še med
dnevom. Potem smo ostali notri.
Blizu 60 ur pod zemljo, brez
hrane in brez spanja, to me je
utrujalo in ne vem, kako bi bilo
čež kak dan, dva. Vsega skupaj
sem spal kvečjemu dve uri. Ko
sem se predsinočnjim vrnil do-
mov, sem pojedel malo kave, po-
tem pa sem spal 12 ur nepretr-
gano kakor ubit. Nekateri so
vsaj spali lahko, tem je bilo la-
že. Vsem pa je legal na pljuča
slabi jamski zrak in moči so
nam gnille.

Cetrtek, tretji dan je bil to-
rej najhuši. Ko so prve delav-
ce odnesli ven, so žene in otroci
pred rovom jokali kakor menda
ta dolina še nikoli ni jokala. Ne-
kje so dobili črno zastavo ter jo
obesili čez vhod v rov. Obup je
naraščal.

Tisti dan, tisti dopoldan pa so
se začela v Ljubljani v mogoč-
ni palači Trboveljske družbe po-
gajanja, ki so se jih udeležili
zastopniki rudarjev iz rovov, za-
stopniki organizacij, Delavske
zbornice in zastopniki družbe z
generalnim ravnateljem inž.
Skubicem na čelu. Delegati ru-
darjev in občin so sporočili dru-
žbi, da so rudarji krepko odloče-
ni rajši umreti, kakor pa se u-
dati. Generalni direktor je z ne-
kim številkami dokazoval, kako
siromašna je družba in da ni no-
benega dobička. In prav med
pogajanja so prihajala poročila
o prvih rudarjih, ki so jih ne-
zvestne prinašali iz jam. Gene-
ralni direktor je ves čas po-
gajanja prekinjal govore ter te-
lefoniral v inozemstvo in Beo-
grad, neprestano so prihajala
nova telefonična poročila in o-
pozorila, da bodo začeli štrajka-
ti tudi železničarji in da so tr-
govci in obrtniki v rudarskih
krajih zaprli svoje trgovine in
obrate iz solidarnosti do rudar-
jev, rudarskim družinam pa po-
šiljali kruha in moke in mesa.

Napetost v revirjih je nara-
ščala, na pogajanjih prav tako
in okrog 1. popoldne je general-
ni direktor Skubic javil delega-
tom, da Trboveljska družba pre-
ključuje svoje sklepe, da se po-
gajanja začasno zaključijo in da se
bodo čez nekaj dni nadaljevala.

...travnik: "Kakor veste. O-
...sem vas."

To so seveda takoj sporočili
telefonično v revirje in inženirji
so ta sklep Trboveljske sporočili
rudarjem v jami. Ti pa tem inže-
nirjem niso verjeli:

"Kadar pride naš delegat iz
Ljubljane osebno dol in nam po-
trdi to vašo novico, šele takrat
bomo verjeli ter odšli iz rudni-
ka."

Vest o uspehu se je naglo raz-
širila med vsem rudarskim pre-
bivalstvom. Ven bodo prišli, ven
bodo prišli! so kričale žene in o-
troci.

Ta dan so zvedeli o teh do-
godkih tudi kmečke vasi v bliž-
njih in daljnih vaseh ter se je
zbrala v rudarskih dolinah to-
lika množina ljudi, kakor zlepa
nikoli. Z vlakom popoldan okrog
3. so dospeli delegatje, ki so ta-
koj povedali ženam pred rudni-
škimi vhodi, da je Trboveljska
umaknila svoje sklepe in da pri-
dejo rudarji ven. Nato so hoteli
v rove ter sporočili rudarjem u-
speh. Tedaj so stopali rudarji
na dvigala ter se odpeljali na
dan. Ko je vseh 140 do 180 ru-
darjev iz posameznih rovov sto-
palo iz rova na sonce, se je vse
zgrnilo okrog njih in komaj je
bil špalir toliko ozek, da so lahko
šli skozenj. Veselje do solz je
bilo med ženami in otroci, ko so
zagledali očete in može.

Glej ga, mama, naš ata, naš
ata! — so kričali in se obešali
drug na drugega. Vsi rudarji so
se počutili silno slabe, ko so sto-
pili na sveži zrak in v sonce, za-
ščemelo jih je v oči in treba se
je bilo privaditi znova na sonce
in zrak. Otroci so od nekd do-
bili rože, pa so jih visoko s ko-
stanjev, na katere so bili spleza-
li, in z raznih ograj metali svo-
jemu atu. Vsi so klicali: "Živi-
jo!", vsi so jokali.

Vš, takega še ni doživel nih-
če od nas."

Tako mi je pripovedoval. De-
jal je tudi, da je prepričan, da
se bo to tridnevno stradanje
mnogim rudarjem poznalo še
dolgo, izrazil pa je tudi bojazen,
da bo Trboveljska čez nekaj me-
secev znova hotela izvesti u-
krepe, katerih so se rudarji re-
šili zdaj le s tem, da so zastavili
svoja življenja v borbi.

Kakor vselej, so seveda tudi
to pot oblasti storile to, kar vse-
lej. To je prvo, kar store: iz
Ljubljane so poslali nekaj oro-
žnikov in nekaj policajev za vzdr-
ževanje reda in miru. Nastopiti
jim seveda ni bilo treba nič in
tiščali so se v sobah, kakor je
vele rudniški ravnatelj. Preveč
napeto je bilo razpoloženje, da bi
kazalo razpošiljati patrole na ce-
sto, kjer so jokale obupane žene
in otroci. In zapisati je treba:
ti orožniki, ki so bili poslani v
revirje za ohranitev reda, so v
sosednem rudarskem kraju (v
Zagorju) sami izzvali nered: ko
je bil štrajk končan, so se oro-
žniki iz Ljubljane v neki gostilni
napili ter nazadnje stepli med
sabo tako, da so domači orožniki
morali nekaj orožnikov "zaradi
ohranitve miru oz. kaljenja mi-
ru" aretirati.

Taki so bili dnevi poslednje
obupne gospodarske borbe. Le
z izpostavljenjem lastnih živ-
ljenj so odbili naskok družbe,
katere kapital je izvečine fran-
coski in nemški in ki še vedno
kljub vsemu tarnanju posluje z
milijonskim dobičkom.

P—ek, Trbovlje.

"Zmešani svet"

Parodija k današnjemu
mišljenju

Normalen človek misli takole:
Ljudje smo družabno bitje,
da ne rečem žival. Svoje živ-
ljenje si uredimo najbolje, če
skušamo živeti v družbi prija-
teljsko z vsemi. Zato se mora-
mo sporazumevati z okolico in
si urejevati razmere socialno in
kulturno najpravičnejše, to je,
na podlagi najdemokracijejšega
sporazumevanja. S tem se va-
ruje svetost svobode in svobod-
ne inicijative, ki je vir razvija-
jočega se življenja in naravno
bistvo človeškega dostojanstva.

Kapitalist in njegov priganjač
misli drugače. Tako-le mi-
slita:

Razvoj gospodarskega siste-
ma v sedanji obliki je rodil zle
posledice. Nezaposlenost in spo-
šna socialna beda je sad tisoč-
letne kulture. Demokracija mo-
ti gospodarski red; delavstvo
ogroža sistem s svojimi zahteva-
mi. Oblast je treba izročiti po-
sameznikom, ki naj dele pravi-
co. S terorjem, s silo naj zatro
glasove vseh onih, ki zahtevajo
pravo in hočejo v družbi so-
odločevati v prilog demokracije-
nega urejanja družabnih raz-
mer. Diktator naj osebno odlo-
ča o vseh teh stvareh. Njegova
oseba naj jamči, da se izpolnijo
upravičene želje narodov.

Ti dve tezi si bistveno naspro-
tujeta. Tisti, ki se mu gode kriv-
vice, želi sporazuma. Oni pa, ki
je na čelu gospodarskega siste-
ma in je pravi krivec današnjih
razmer, pa trdi, da bo razmere
pravično uredil, če dobi diktator-
sko oblast. Ignoriral je vse za-
hteve v demokraciji, če pa po-
stane diktator, bo ustregel vsem
opravičnim zahtevam.

Kje je tukaj logika? Kdaj je
volk prizanesel ovci, če jo je do-
bil pod svoje zobe?

In s tem volkom tuli danes
vsako gibanje, ki želi uspevati
v teh razmerah. In to še po fa-
šističnem krah v Italiji, Nem-
čiji in Avstriji!

Kaj je tu z dostojanstvom člo-
veka? Kje je tu zavest, ko se
vrši propaganda za sistem sred-
njeveškega suženjstva?

Kje je tu kultura, ki je viso-
ko dvignila človeško individual-
nost?

Ne čudimo se, če vrše tako
propagando kapitalisti in njih
pandurji, čudimo se pa, če de-
lavci, nameščenci in intelektual-
ci zagovarjajo navedeni sistem,
ker to samo dokazuje, da so mo-
ralno manj vredni, ker se prodaja-
jajo svojim izkoriščevalcem.

—D. P.

Življenje brez smrti

Trosi, stari več milijonov let.—
Zemlja v neprodušnih stekle-
nicah

Kalifornijski raziskovalec,
vseučiliški profesor Lipman, je
odkril v premogu, katerega sta-
rost cenijo na več milijonov let,
bakterijske trose, ki so se izka-
zale za življenja zmožne. S to
presenetljivo najdbo je morda
nevede potrdil odkritje, ki ga je
napravil že l. 1929 nemški pro-
fesor Lieske; ta je tedaj isto ta-
ko v premogu, ki so ga bili pri-
peljali na dan iz globine 150 m,
našel življenja in rasti zmožne

trose. Preživeli so v popolni o-
trplosti, v popolnem pomanjka-
nju zraka, svetlobe in vlage mi-
lijone let.

Lieskejevo odkritje ni zbudilo
tedaj v znanstvenem svetu no-
bene posebne pozornosti. Neka-
teri so ga enostavno prezrli, dru-
gi so se mu rogali, kakor so se
rogali že prej pariškemu uče-
njaku prof. Gallipu, ki je neke-
ga dne nastopil s senzacionalno
trditvijo, da je našel na več ne-
go dve tisočletji starih egiptskih
papirjih življenja zmožne trose,
ki so izvirali nedvomno iz dobe
faraonov. Toda Gallipe je imel
vendarle prav in to so dokazale
z vso znanstveno natančnostjo
izvršene preiskave prof. Lipma-
na, ki ima v učenem svetu zve-
neče ime, tako zveneče, da ga
ne gre kar tako zavrniti.

Lipman je nekega dne z mi-
kroskopom preiskaval 25 oziro-
ma 60 let staro zemljo, ki je bila
ves ta čas shranjena v nepro-
dušno zaprtih steklenicah. V
svoje začudenje je videl, da so v
tej zemlji bakterijski trosi. Od
zunaj so v tem času težko prišli
v zemljo, morali so biti že prej
tam. Da pa se prepriča o pravi-
losti ali nepravilnosti te domne-
ve, je preiskal notranjost 200 let
stare nežgane opeke. In res je
našel v nji vegetirajoče bakteri-
je. Sedaj je preiskal kameniti
material, ki je izviral iz peruj-
skih piramid iz "predinkaške do-
be. Tudi tu je odkril celo koloni-
jo bakterijskih trosov, ki so mo-
rali biti stari več tisoč let. In
postal je tako drzen, da je želel
preiskovat gmoto na milijone
let starega premoga. Njegovo
pričakovanje ga ni varalo. Našel
je snov, skoraj nepobiten dokaz
za to, da morajo ti bakterijski
trosi izvirati iz dobe, ko je ta
premog začel šele nastajati ali
ko je morda celo še rasel v obli-
ki živih rastlin: ti trosi se že na
zunaj v marsičem razlikujejo od
trosov danes živčnih bakterij.

Kako so mogli prebiti tako ne-
znansko dolgo dobo brez življe-
nja, ne da bi izgubili sposobnosti
za življenje, je vprašanje, na
katere nam mora znanost šele
odgovoriti. To je malo čudna
predstava: od tistega časa, ko
človeka še niti na zemlji ni bilo,
je poginilo in izginilo že na sto
tisoče rastlinskih in živalskih
vrst, velikih bitij, ki so bila za
življenje neprimerno bolj o-
premljena in zaščiteni nego ti
mikroskopski, enostanični trosi.
In vendar so se ti trosi ohranili
in bodo življenje svoje vrste na-
daljevali! V resnici vsak nov
pogled v življenje in nehanje
narave nam odkriva nove, neslu-
tene čudeže, komaj se razreši, e-
na skrivnost, se nam ponjdi
druga!

—D. P.

POLETNA HRANA

Tako zvano vegetarijsko hrano
je treba uživati razumno in
previdno

Medicinska izkustva in moda
sta mnoge ženske privedla do
tega, da so začele živeti po no-
vih pravih prehrane. Mnoge so
se na ljebo liniji odpovedale me-
su, jajcem in ribam. Toda kdor
je vse življenje živel od teh ži-
vil, ne more posebno dolgo vzdr-
žati brez te hrane.

V poletju, ko je trg bogato
založen z zelenjavo, je vegetarij-
ska hrana vsekakor priporočli-
va, saj hladi organizem. Sadeže,
ki so nam v tej dobi dostopni,
lahko razdelimo v tri kategori-
je:

Najbolj redilni so: fižol, grah
in leča. Ta živila vsebujejo celo
če jih posušimo, več dušika ne-
go mesnina in jo lahko popolno-
ma nadomestijo.

V drugi vrsti zelenjave:
krompirju, artičokih in pesi je
mnogo škroba. Ti pridelki so
manj redilni od prvih. Slednjič
pridejo v poštev sadeži, ki so
brez dušika ter dajo malo kalo-
rij. To so v tej dobi pred vsem:
špinača, stročji fižol, paradižni-
ki, beluš, solata. Pač pa obliu-
jejo vsa ta živila mnogo železa.

Nasprotnikom mesa se lahko
priporočijo: orehe in mandlje,
ki so zelo redilni, a težko prebav-
ljivi. Dalje: hruške, jabolka,
grozdje, jagode, maline, borov-
nice, breskve, slive in smokve.
Ti sadeži imajo v sebi dosti ce-
luloze, vode in vitaminov, so pa
borni v kalorijah.

V poletni vročini je zjutraj
na tešče najboljša čista oranža-
de, hladnega čaja ali zdravilne
kave.

Stavka v San Franciscu: Ma-
skirana konjenica.

"Skrivnostna velesila"

Odkritja o ozadju šentjernejske
noči v Nemčiji. — Glasbeni-
kova in politična glava

Nemški listi so omenjali v
svojih poročilih o krvavih do-
godkih 30. junija, da je imela
za kulisami vmes prste neka tu-
ja velesila. Zaradi tega sumni-
čenja, ki se je o njem na prvi
pogled zdelo, da gre na račun
Francije, je protestiral pri nem-
ški vladi francoski poslanik v
Berlinu Francois Poncet in je do-
bil popolno zadoščenje. Zdaj pa
poročajo iz zanesljivega vira, da
ta "velesila" ni Francija, tem-
več — Vatikan. Katoliški krogi
s katerimi simpatizira nemški
podkancelar von Papen, so ho-
teli z ugodnostmi, ki bi se naj
jim priznale v konkordatu, do-
seči, da bi sam papež posredoval
v spravi med nemškimi in Berli-
nom in drugimi svetovnimi me-
tropolami.

S pomočjo papeža so tudi sku-
šali izposlovati Nemčiji dokaj
časten povratek v Zenevo. Pa-
pež naj bi s svojimi zvezami sku-
šal razbiti obroč, ki ga je me-
narodna diplomacija skovala o-
krog Nemčije.

Ministerialni svetnik Clausen
je padel kot žrtev svojih patri-
otičnih prizadevanj za ozdravlje-
nje nemškega ljudstva, kajti on
je bil tisti, ki je s Papenovo ved-
nostjo pripravil podzemsko zvezo
s papizmom. Kot dokaz za te tr-
ditve se navajajo naslednja dej-
stva:

Od Hitlerja so vplivni činite-
lji že ponovno zahtevali razpust
rjavih udarnikov. Te zahteve so
stavili predvsem veleindustriji
in gospodarstveniki, ki si niso
prikrivali dejstva, da je SA og-
njilne boljševojske tendence. Hit-
ler je dolgo okleval. Pred mese-
cem dni je poslal Roehma na do-
pus. Osem dni pred svojo smrtjo
pa je Roehm obiskal Hitlerja.
Izvedel je bil namreč, da je Hit-
lerjev posebni odposlanec von
Ribbentropp obljubil v Londonu
in Parizu razpust rjavih u-
darnikov. Roehm je zaradi te-
ga zahteval od kancelarja kon-
kretnih pojasnil. Hitler se je
nekaj časa izmikal in nekdanj
največja prijatelj sta se razšla
kot idejna nasprotnika. Nato se
je Roehm peljal v Monakovo,
kjer je sklical sestanek svojih
zvestih, da bi utrdil Hitlerjevo
pozicijo proti reakciji. Toda pre-
den se je to zgodilo, je padel kot
žrtev Fuhrerjeve osvete.

Kaj se vse lahko zgodi v me-
težu revolucije, najsi jo vodijo
tudi "od zgoraj", nazorno kaže
primer smrti glasbenega sotrudi-
nika "Münchener Neueste Nach-
richten". Ta mož je bil Stahl-
helmovce in se ni nikoli udeje-
stvoval v politiki. Izdan je bil
ukaz za ustrelitev Willyja
Schmidta, voditelja skupine rja-
vih udarnikov. Eksekutorji
smrtnih povelj pa so našli na
dr. Schmidta na ulici in ga niso
vprašali, če je pravi ali ne. U-
strelili so ga s pištolo na česti.
Pozneje se je izkazalo, da je
mož končal po pomoti. Willyja
Schmidta, ki so ga iskali, so
namreč že pol ure prej ustrelili
na njegovem domu.

Enotna fronta v Parizu, kjer so se socialisti in komunisti združili proti fašizmu.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

Štefan je medtem tiho svetoval Maheuju, naj pošlje Katarino naprej, da bi obvestila Maheujko in jo obzirno pripravila na novico. Oče, ki je šel hodil za nosilnico, je s kretinjo privolil; in dekleta je steklo naprej, ker so se že približali.

Toda voz, ta dobro poznani mrki zaboj, je bil že najavljen. Zenske, vse ob pamet, so prišle na cesto, nekaj jih je preplašeno teklo vozu naproti. Kmalu jih je bilo trideset, nato petdeset, vse je obhajala groza. Saj je nekdo vendar mrtev! Kdo je to? Istorija, ki jo je bil pripovedoval L e v a q u e in katera jih je pomirila, jih je zdaj zgrabila kakor mora; ni samo eden, ampak deset jih je poginilo, in jih bodo pripeljali z vozom drugega za drugim.

Katarina je našla mater vznemirjeno zaradi zle slutnje, in ko je zjcljala prve besede, je mati kriknila:

Zaman je dekleta ugovarjalo in pripovedovalo Jeanlinu. Maheujka je ni poslušala, pač pa je planila ven. In ko je videla voz, ki je zavil mimo cerkve, je prebledela in skoro bi bila padla. Zenske, neme od ganotja, so na pragih iztezale vratove, druge pa so sledile vozu in trepetale, pred katero hišo se bo sprevod ustavil.

Voz se je pripeljal mimo, a za njim je Maheujka opazila Maheuja, ki je spremljal nosilnico. In tedaj, ko so postavili ta nosila pred njena vrata, ko je videla Jeanlina živega, a z slomljenimi nogami, se je v nji mahoma nekaj prevrglo, da je, dušča se od jeze, brez solza zajecjajala:

— Nu, tak to imamo! Zdaj nam že otroke pohablja! ... Moj Bog, obe noge! Kaj naj zdaj počnem z njim?

— Tak molči, no! se je oglasil doktor Vanderhagen, ki je prišel z njimi, da bi obvezal Jeanlina. Mar bi ti bilo ljubše da bi ostal notri?

Toda Maheujka se je še bolj raztogotila. Okrog nje so bili Alzira, Leonora in Henri vsi v solzah. Medtem ko je pomagala dvigniti ranjenca in podajala zdravniku, česar je potreboval, je preklinjala usodo in vpraševala, kje naj vzame denar, da bo redila bolnike. Kaj ni že stavec dovolj, da mora biti zdaj še fant ob noge! Ni odnehala, ko so se iz sosednje hiše začeli drugi kriki in presunljivo taranje: bila je Škrbinova žena z otroci, ki so jokali ob truplu. Naredila se je bila temna noč, izčrpani rudarji so zdaj vendarle srebali svojo juho in le ta strašni jok je motil zamolklo tišino, ki je legla na kolonijo.

Minili so trije tedni. Amputaciji se je dalo izogniti. Jeanlinu sta ostali obe nogi, a bil je šepav. Po preskavi se je družba vdala in izplačala petdeset frankov podpore. Obenem je obljubila, da bo našla za pohabljenca takoj, ko ozdravi, kako službo zunaj jame. Razen tega pa se je beda še povečala, ker je očeta tako pretreslo, da je obolel na hudi mrzlici.

Od četrta je hodil oče spet v jamo, ta dan pa je bila nedelja. Zvečer je Štefan napel pogovor na bližajoči se 1. december; prizadeval si je izvedeti, ali bo družba izpolnila, kar je bila zapetila. Bdeli so do desetih in čakali Katarino, ki se je morala zamuditi s Chavalom. A ni je bilo domov. Z jezo je Maheujka zaprla vrata in jih zaklenila, ne da bi črhnila. Štefan dolgo ni mogel zaspati, motila ga je ta prazna postelja, v kateri je Alzira skoro izginila.

Naslednji dan je tudi ni bilo; in šele popoldne, ko so se ljudje vračali iz jame, so Maheujevi izvedeli, da je Chaval pridržal Katarino. Tako sirovo se je vedel, da se je odločila, ostati pri njem. Da bi se izognil očitkom, je mahoma zapustil Voreux in sprejel službo v Jean-Bartu, rudniku gospoda Deneulina, kamor je

odšla tudi ona za vlačnico. Sicer pa je novi par stanoval prej ko slej v Montsouju pri Piquetti.

Sprva je govoril Maheu, da bo dedca oklofuta, njo pa obrca v rit in jo prignal domov. Potem pa se je premislil: čemu neki? Saj je zmerom tako; kdo bi ubranil, da se dekleta ne bi obežala na moške, kadar jih prime. Bolje je mirno počakati poroko. Toda Maheujka se s tem ni kar tako lahko sprijaznila.

— Ali sem jo nemara tepla, ko je začela hoditi s tem Chavalom? je kričala v Štefana, ki jo je ves blede mirno poslušal. Dajte, vi povejte, ki ste pameten človek ... Pustili smo ji prostost, jel? Ker ... Moj Bog, saj so vsa dekleta enaka. Saj sem bila tudi jaz noseča, ko me je oče vzel. Toda jaz nisem staršem ušla, nikdar ne bi naredila takšne grdobije, da bi nosila pred časom svoj zaslužek moškemu, ki ga ne potrebuje ... Oh! to je ogabno! Naposled bo še prišlo do tega, da nihče ne bo imel več otrok.

In ko je Štefan je kimaje odgovarjal, je nadaljevala:

— Vsak večer je hodila, kamor jo je bila volja! Kaj ima neki v krvi? Ali ni mogla počakati, da jo omožim, prej pa naj bi nam pomagala, da se izkopljemo iz zadrege. A, ali ne bi bilo tako bolj prav? Človek ima hčer zato, da dela ... Ampak bili smo vsi predobri z njo, ne bi ji bili smeli dovoliti, da se onegavi z moškim. Človek jim pomoli prst, pa zagrabi jo za vso roko.

Alzira je prikimala. Leonora in Henri, ki ju je ta nevihta preplašila, sta čisto tiho jokala, mati pa je jela zdaj naštevati vse njihove nadloge: najprej Caharija, ki se je moral oženiti, nato stari Bonnemort, ki sedi tu na stolu s svojimi trdimi nogami, potem Jeanlin, ki vsaj še deset dni ne bo mogel iz sobe, ker se mu kosti slabo celijo, in naposled, zadnji udarec, jo gre Katarina, ta gos, popihati z moškim! Vsa družina se je raztepla. Oče, on je še edini ostal v jami. Kako naj živi s tremi očetovimi franki sedem oseb, in Estella niti ni vsteta? Najbolje, da bi šli vsi skupaj v vodo.

— Saj nič ne pomaga, pa če si še tako ženeš k srcu, je dejal Maheu zamolklo. Morda nas najhujše še čaka.

Štefan se je zagledal v podnice, dvignil je glavo in šepetal, kakor da se je razodel njegovim izgubljenim očem privid bodočnosti:

— Čas je že, čas je že!

ČETRTE DEL

Ta ponedeljek naj bi bili pri Hennebeaujevih na kosilu Gregoirejevi s hčerko Cecilijo. Zasnovali so kar cel izlet: ko bodo vstali od mize, naj bi Pavel Negrel razkazal damam rudnik Saint-Thomas, ki so ga bili prva z razkošjem preuredili. Toda vse to je bil samo lep izgovor, izlet je zasnovala gospa Hennebeaujeva, da bi pospešila Cecilijino poroko s Pavlom.

In prav ta ponedeljek je ob štirih zjutraj nenadoma izbruhnila stavka. Ko je dne 1. decembra družba uvedla novi način plačevanja, so ostali rudarji mirni. Po štirinajstih dnevih se na dan izplačevanja ni niti eden pritožil. Vse osebe, od ravnatelja pa do zadnjega paznika, je mislilo, da je tarifa sprejeta, in zato jih je tembolj iznenadila zjutraj ta vojna napoved, ta taktika in ta složnost, po kateri bi se dalo sklepati na odločno vodstvo.

Ob petih je Dansaert zbudil gospoda Hennebeauja in mu sporočil, da ni šla živa duša v Voreux. Kolonija Dvesto štirideset, ki jo je bil obsodil, je trdno spala in vrata in okna so bila zaprta. In brž ko je ravnatelj, še ves krmežljiv od spanca, skočil iz postelje, ni imel več miru: vsako četrto ure so pritekali sli ter padale brzjavke na njegov pisalnik na gosto kakor toča.

(Dalje prihodnjik.)

Peen:

V PARKU

Pred hišo pravice je park. Sicer je majhen, a je le pravi park, nič mu ne manjka. Drevesa so, so rožni grmiči, pristrizana trava in ob nasutih poteh rjavo pleskane klopi. Celo spomenika ne manjka. Imenovali bi ga lahko "Preizkušena Hvaležnost". Rahlo oblečena ženska kleči pred možem znanosti, ki ima dolge, povešene ruse. Prostor, kjer stoji danes moza znanosti, je zavzemal poprej starejši gospod s plešo in z razčesano brado. Ob usodni uri pa so ga previdni ljudje natihoma odstranili, hvaležno klečeča ženska, oblečena v rahlo obleko pa je ostala, še opazila ni spremembe na piedestalu. Res, ta spomenik zasluži ime "Preizkušena Hvaležnost".

Ah, pa pustimo spomenik in hvaležno damo, ki kleči pred njim! Klečala bo naprej, četudi skačejo na piedestal in frče z njega s kinematografsko brzino kakršnikoli gospodje!

V parku smo in v parku je lepo, mirno. Zenske in otroci ne zahajajo sem. Zidovi so preblizu. Po klopih, rjavo pleskanih, posedajo stari ljudje in brezposelni.

Stari ljudje. Oni ne hodijo daleč. Ta zeleni otok med sivimi bloki hiš, med štirimi cestami jim zadostuje. V senci drevesa je tako prijetno in košček neba, če ga gledaš skozi okna prepletenih vej — je tako neskončno lep! O, stari ljudje vedo ceno vsaki še tako majcni stvari. Mravlja na zeleni bilki, da, najdobje življenjce vzburka v človeku mogočna doživljaja — takrat, kadar se poslavlja ...

Brezposelni. Njim je pač vseeno. Sediš tu ali tam, reka dere mimo. Težko je zapluti v njo, če si enkrat obležal na pradu.

Da, v parku posedajo še drugi ljudje. Tisti, ki se odpravljajo v hišo pravice in tisti, ki so že prišli iz nje.

Otroci pa poredko zaidejo sem. Zadnjič, ko sem bil v parku, je pricapljal s svojo materjo majhen, dveleten fantiček. Mati je prisleda na klop k dvema starima ženskama, drobiž pa je skakljal po pešeni poti.

Vsak otrok nosi solnce s seboj. Ta svetloglavi paglavček je oživel ves park. Skakljal je sem in tja, čeblijal, grebel po pesku in se podil za vrabci.

Nedalek na klopi je sedel samotni človek. Umazan klobuk si

je bil potisnil globoko na oči in strel je nepremično predse v tla. Neobrt, z osivelimi brki, v raztrgani, zalosani obleki, z zavajajočimi čevlji na bosih nogah, roke krčevito prekrizane v naročju. Sedel je tam mrk in nepremičen. Bog ve, kakšen nesrečnej. O, v tem parku sede vsi čas zagonetni zaznamovanci.

Malček se je bil pravkar zapodil za vrabcem, ki se mu je umaknil na vejo. Obstal je pred mrkim razcapancem in ga ogoril: "Tic! Tica!" Očividno je iskal pomoči pri lovu na vrabca.

"Tic—ticia!" je ponovil še enkrat in stopil korak bližje.

"Skočite vendar ponj, ta Judež mu še lahko kaj napravi!" sta nagovarjali razburjeni stari otrokovo mater. Ta pa je odkimala.

Mali je stal pred neznancom, ki ni niti dvignil očesa, in ga še enkrat smehljaje pozval "Ti-tic!"

Se nižje je sklonil glavo neznanec, in dobro sem videl, kako je stisnil pesti pod pazduhami. Mali pa ga je veselo pograbil za koleno: "Hop, tic, hop!"

da, počepne, smehlja se mu v obraz in čeblija naprej.

V zraku zabrní. Mali se sunkoma zravna in strese neznanca za ramo: "Plan! Tic — plan!"

Res — veliki srebrni avijon pluje proti jugu. Mali ga ugleda in zdaj z obema drobnima ročicama zagrabi neznanca za četinasto brado in mu obrne glavo proti nebu —

"Lej, lej, plana —!"

Ostrmel sem in napeto gledal to čudno dvojico na klopi. Videl sem, kako se zdrzajo mišice na temnem obrazu nesrečnega reveža. Kako mu trepetajo kolena, kako s silo stiska pesti pod pazduhami. Videl sem, kako natihoma šepeta malemu svetlolaščku. Ta pa ga boža po licu in po zalosani suknji —

"Moj tic — moj, moj!"

Mati je gledala svojega fantička in opazil sem, da ji je zdrknila solza po licu. Debeli starki sta se zgrazali.

Kmalu potem je odpeljala mati fantička iz parka.

Da, otroci le poredko zaidejo sem. Ta pa se je obotavljal in z ročico mahal svojemu novemu znanecu v slovo:

"Adijo — tic!"

Razcapani nesrečnej se je še bolj sključil na klopi, zdaj je stisnil roke med kolena.

Kakšen Judež! Vsaj pobožal bi bil otroka po laseh, tako srčan fantiček je bil to!" je godrnjala debeluška na klopi.

"Uh, hvala boga, da ga ni! Jaz bi ne pustila otroka k take-mu lumpu —" je govorila druga.

Čudno, zakaj je stiskal pesti pod pazduhami? Kaj so storile te temne, žilave roke? Kaj so storili tem ubogim, žilavim rokam?

Ne preveč sonca!

Najboljše zaščitno sredstvo je mazilno olje.—Negovanje rok

Sonce je dobro, zdravilno in vse, kar moreš lepega povedati, toda preveč dobrega, kakor znano, ni dobro. To velja zlasti za mlada dekleta in ženske, ki si hočejo ohraniti lepo kožo. Kajti sonce jim kožo lahko tako izsuši in pokvari, da se ne da potem z ničemer več izboljšati. Zato je treba pravočasno skrbeti za zaščitna sredstva.

Različna mazilna olja pri tem mnogo pomagajo, da si lahko brez skrbi privoščiš sončno kopel. Posebno po kopanju se ne postavlja na sonce, ne da bi si prej namazal kože s kakšnim oljem ali primerno kremo.

Marsikateri obraz ne prenese mila. Takšno kožo je treba zvečer namazati s kremo ali oljem. Po četrto ure si obraz na lahko obrišemo s kosčkom vate, toda ne smemo ga drgniti. Zjutraj uporabljamo mrzlo vodo, morebiti celo tekočo mrzlo vodo. Po tej hladni kopeli se namažemo spet s kremo. Puderu se vsaj poleti odrecimo, ker maši kožne luknjice in ne da osvežujočemu zraku do kože.

Proti gubam na čelu pomaga vsaj delno dobra krema in lahka masaža s kazalcem od nosne koronine proti sencem.

Neobhodno potrebno je, da si tudi oči varujemo sonca. Primerna zaščitna očala morda niso prelepa, a za to v tem primeru vendar ne gre. Posebno pri vožnji z avtomobilom, kolesom, jadrarju (kakor tudi pri zimskem sportu) ne bi smel imeti nihče nezaščitenih oči.

Za roke, ki v soncu rade razpokajo, si pripravijo dobro umivalno sredstvo sam: zmešaš enake dele glicerina, citronovega soka, vode in kolinske vode. S tem sredstvom si roke dobro odrgneš in pustiš, da ga koža vsrka. Celo roke, ki jim je škodilo gospodinjsko delo, moreš na ta način spet popraviti.

V sončnih mesecih se kaj radi izsušijo lasje. Tega se obvaruješ na ta način, da si vsakih 14 dni kožo na glavi dobro odrgneš z olivnim oljem in pustiš potem, da učinkuje preko noči. Drugi dan si lase običajno umiješ in sicer z navadnim zelenim milom. Oplahneš s čisto, pri plavih laseh pa s kamiljično vodo.

Drobno ovsneno moko z rožno vodo zmešaš v gosto kašo, ki jo na debelo naložiš na obraz. Kaša se posuši in jo pustiš kakšne pol ure na obrazu, na kar jo odstra-

Francoski militaristi so si zamislili stolp 6600 čevljev in četrt visok za zračno obrambo Pariza. Gornja risba stolp v načrtu. Letala se bodo zatekala pod poklene s tem stolpu, kjer bodo varna pred sovražnimi bombami.

niš z vato, ki si jo namočila v vodi, kateri si primešala nekaj rožne vode. Koža na obrazu bo uspevala potem posebno dobro. V poletnem času si maži tudi obrvi in trepalnice z masčobo.

ZEMLJA SE SUŠI

Nerazveseljena vest pariške Akademije znanosti.—Nova bolezen se širi po Evropi

Največja doba vročine in najbolj suho leto tridesetih let sta dala francoski Akademiji znanosti v Parizu pobudo za teorijo, da se naš planet suši.

Ta proces, ki uničuje življenje, nima izvora v pomanjkanju vode. Izkušnje namreč uče, da se zaloge vode na zemlji niso zmanjšale. Pač pa so spremenile svojo smer tople zračne struje, ki ovirajo nastajanje megel in oblakov. Ta sprememba je pokazala posebno na greenlandski obali značilne učinke. Pristanišča na vzhodnem delu Greenlanda so odprta za plovbo, dočim so bila prej zamrznjena.

Tudi v pogledu medicine se že čutijo vplivi suše. Na Anglaškem se pojavlja bolezen, podobna angini. Na wimbledonskem tenišču so pri zadnjih

sportnih tekmah prvič li, da so mnogi igralci nenadoma zboleli. Ta se zdaj že širi čez vsa. Njen izvor moramo iskati praejšu zraka. Bolezen je črna, toda visoko.

V južni Franciji je letos toplota rekordno 42 C. Iz Chamonixa pa da so se začeli ledniki tajati mnogo prej kakor no. Hudourniki so na mestih prestopili struge plavili pokrajine.

HUMOR

Ona: "Oče mi vsako rojstni dan podari kak knjigo."

On: "Tedad morate prav obilno knjižnico!"

Učitelj: "Povej mi to, da je zemlja okrogla."

Učenec: "Vozovnica na potovanja, gospod."

Sinček: "Oče, katera je bilanca?"

Oče: "Zapomni si do sin: Bilanca je vedno spolna, ker zmerom varja ka."

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLA S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 1904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe ne željo tudi vsa ustrezna pojava